

Mange danskere snyder stadig med moms og afgifter

Resumé

Danmarks høje afgiftsniveau giver stadig en masse danskere incitament til at købe illegalt indførte nydelsesmidler, som sælges i Danmark uden om det danske moms- og afgiftssystem. 8 pct. af danskerne – svarende til 370.000 danskere – har købt illegalt indførte nydelsesmidler inden for de seneste seks måneder. Den ulovlige import gør det svært for lovlige danske virksomheder at konkurrere på lige vilkår og den danske statskasse går glip af ca. 500 mio. kr. hvert år som følge af den illegale handel.

Det er særligt unge mænd under 40 år, som køber ulovligt indførte nydelsesmidler, hvor sodavand og øl er de to mest populære varetyper. Den illegale handel er blevet så almindelig en del af det danske samfund, så en tredjedel af danskerne ikke tager klar afstand fra den illegale handel. Det er kun ved at sænke afgifterne og dermed reducere incitamenterne til den illegale handel, at man for alvor kan komme den illegale handel til livs.

Af: politisk konsulent Lisa Gundsø, chefkonsulent Marie Louise Thorstensen og analysekonsulent Jakob Kæstel Madsen.
Udgivelsestidspunkt: maj 2018

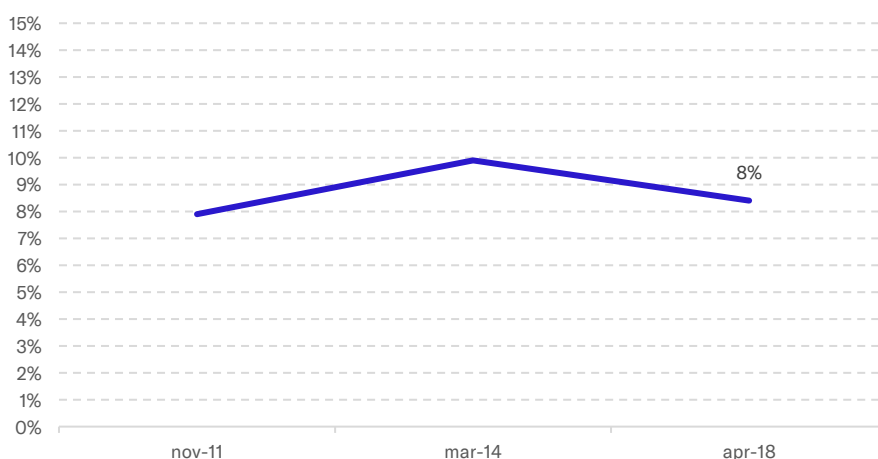
Der er fortsat mange danskere, som køber illegalt importerede nydelsesmidler

Danmark har et skatte-, moms- og afgiftsniveau, der er blandt verdens højeste. Særligt skaber høje afgifter på nydelsesmidler et u hensigtsmæssigt incitament til at indføre blandt andet slik, chokolade, øl og sodavand uden om det danske moms- og afgiftssystem med henblik på videresalg. Køber man varer i udlandet og sælger dem videre i Danmark uden at betale moms og afgifter, snyder man den danske statskasse for indtægter og gør det samtidig svært for danske butikker at konkurrere på lige vilkår.

8 pct. af danskerne har købt illegalt importerede nydelsesmidler inden for de seneste seks måneder.

Figur 1 nedenfor viser, at danskerne fortsat køber illegale nydelsesmidler i stor stil, og at niveauet stort set er uændret, når man ser tilbage over de seneste 7 år. De nyeste tal viser, at 8 pct. af danskerne har købt illegalt indførte nydelsesmidler i løbet af de seneste seks måneder. Det svarer til ca. 370.000 danskere.

Figur 1: **Andelen af danskerne, som har købt illegalt indførte nydelsesmidler inden for de seneste seks måneder**

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018.

Note: n = 1.309/1.116/1.000 (november 2011/marts 2014/april 2018)

Det er særligt danske mænd samt danskere i alderen 18-39 år, som køber illegalt indførte nydelsesmidler. Hver ottende danske mand har købt illegale nydelsesmidler inden for de seneste seks måneder, hvilket er markant mere end kvinderne, hvor det kun er én ud af tyve.

Det er særligt mænd og unge, som køber illegalt importerede nydelsesmidler

Det er dog vigtigt at bemærke, at i befolkningsundersøgelser som denne, hvor man estimerer danskernes ulovlige adfærd, ses det ofte, at mange danskere enten ikke ved, at et produkt er købt ulovligt, eller at mange ikke ønsker at indrømme det af frygt for at blive

opdaget. Disse faktorer har formentlig en indflydelse på resultaterne til trods for, at alle respondenter optræder anonymt i undersøgelsen. Derfor vurderes resultaterne at afspejle minimumsestimater for omfanget af illegal handel i Danmark.

Tabel 1: **Andelen af danskerne, som har købt illegalt importerede nydelsesmidler inden for de seneste seks måneder fordelt på køn, alder, region og uddannelse**

	Ja	Nej	Ved ikke	n
Alle	8%	88%	3%	1000
Mand	12%	85%	3%	494
Kvinde	5%	91%	4%	506
18-39 år	11%	83%	7%	345
40-59 år	9%	89%	2%	341
60+ år	5%	94%	1%	313
Hovedstaden	7%	88%	5%	315
Sjælland	9%	89%	2%	145
Syddanmark	8%	89%	4%	211
Midtjylland	9%	88%	3%	225
Nordjylland	11%	87%	1%	103
Folkeskole	6%	90%	4%	285
Gymnasial	13%	79%	8%	126
Erhvervsuddannelse	9%	89%	2%	308
Kort VU	12%	86%	2%	49
Mellemlang VU	7%	92%	2%	140
Lang VU	9%	89%	3%	91

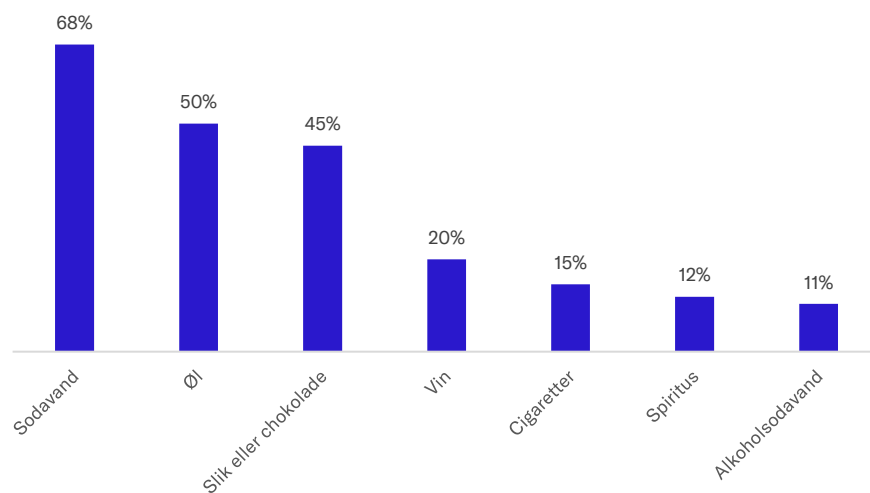
Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018.

Note: VU = Videregående Uddannelse.

Danskernes køb af illegale nydelsesmidler koncentrerer sig særligt om øl, sodavand samt slik og chokolade

Lige som de seneste år er det særligt sodavand, som danskerne køber illegalt. Godt to ud af tre danskere, som har købt illegale varer inden for de seneste seks måneder, har købt sodavand. Dernæst følger øl og slik/chokolade, som knap halvdelen af danskerne har købt. Illegal handel med vin og spiritus er mindre udbredt, mens det samme gælder for cigaretter og alkoholsodavand.

Figur 2: **Andelen af danskere, der har købt illegale varer inden for de seneste 6 måneder fordelt på varetyper**

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018.

Note: n = 84. Søjlerne summerer ikke til 100 pct., da man kan afgive flere svar på spørgsmålet. Spørgsmålet er kun stillet til de personer, som har købt illegale varer inden for de seneste seks måneder. VU = Videregående Uddannelse.

Set over de seneste år er den samlede illegale handel med nydelsesmidler faldet i Danmark. Det er særligt den illegale handel med øl og sodavand, som er faldet betydeligt siden 2012, mens den illegale handel med slik og chokolade samtidig er skudt betydeligt i vejret. Skatteministeriet vurderede i 2017, at danskernes køb af illegalt indført slik og chokolade var 50 pct. højere i 2016 end det var i 2012. En betydelig del af faldet i den illegale handel med sodavand skyldes, at Danmark fjernede afgiften på sodavand pr. 1. januar 2014. Eksemplet med sodavandsafgiften viser altså tydeligt, at afgiftssænkninger er med til at flytte danskernes forbrug fra det illegale marked og ind i de danske supermarkeder.

Tabel 2: **Den illegale handel med nydelsesmidler, mio. kr. 2011-2016.**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Øl	275	375	275	225	175	200
Sodavand	200	225	200	200	150	150
Slik og chokolade	125	150	175	175	200	225
Alkoholsodavand og cider	50	50	50	50	50	50
I alt	650	800	700	650	575	625

Kilde: Skatteministeriets rapport "Status over grænsehandel 2017".

Note: Skøn for den illegale handel med nydelsesmidler er behæftet med betydelig usikkerhed. Værdien af den illegale handel er afrundet til nærmeste 25 mio. kr. Løbende priser.

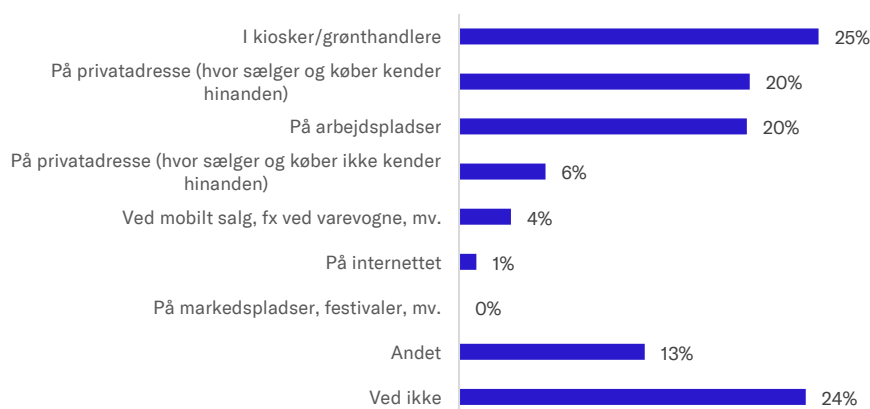
På baggrund af estimater for den illegale handel fra Skatteministerietⁱ forventer Dansk Erhverv, at den danske statskasse går glip af ca. 500 mio. kr. i tabt moms og afgifter, som følge af den illegale handel med nydelsesmidler foruden vin og spiritus, som ikke indgår i beregningerneⁱⁱ.

De illegale nydelsesmidler handles mange forskellige steder

Én af årsagerne til, at det er svært at komme det illegale salg til livs, er, at det foregår et utal af forskellige steder, fx hos kiosker eller grønthandlere, ved salg imellem private på hjemmeadressen eller arbejdspladsen, via internettet eller mobil salg eller på markedspladser/festivaler.

Hver fjerde dansker, som har handlet illegale nydelsesmidler inden for de seneste seks måneder, har købt varerne i en kiosk eller hos en grønthandler. I de større danske byer er udvalget af kiosker og grønthandlere, som videresælger illegalt indførte varer, stort. Ikke overraskende er det derfor i kiosker eller grønthandlere, hvor flest danskere køber illegale varer. Dette stemmer overens med Dansk Erhvervs tidligere undersøgelser af illegal handel, hvor også kioskerne og grønthandlerne lå helt i top.

Figur 3: **Steder hvor danskerne har købt illegalt indførte nydelsesmidler i løbet af de seneste seks måneder**

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018.

Note: n = 84. Søjlerne summerer ikke til 100%, da man har kunne afgive flere svar på spørgsmålet.

Normalt er markedspladser og festivaler steder, hvor mange danskere benytter sig af det illegale salg. I befolkningsundersøgelsen har ingen af de adspurgte dog købt illegale varer på markedspladser og festivaler. Dette skyldes formentlig, at befolkningsundersøgelsen er gennemført i april, og at der er spurgt til danskernes adfærd *de seneste seks måneder*. Da forårs- og vintermånedene ikke er højsæson for markeder og festivaler i Danmark, giver dette resultat god mening.

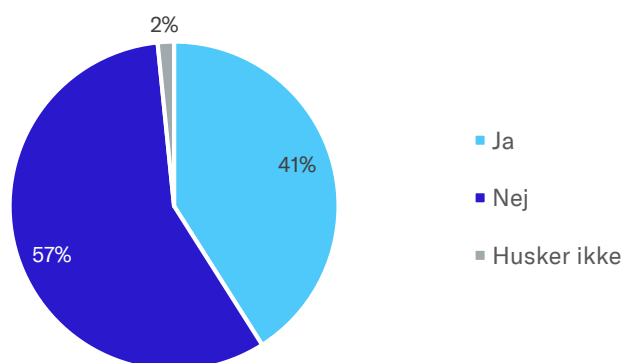
Det er tydeligt, at salget også i høj grad foregår på danske arbejdspladser samt på private adresser, hvor sælger og køber kender hinanden i forvejen. Dette kan fx være i forbindelse med private fester eller almindeligt videresalg imellem private. I modsætning til kiosken og grønthandlen er det her helt almindelige danskere, som koordinerer køb og

salg af varer indført uden om det danske moms- og skatteafgiftssystem til venner, familie og kolleger.

Tallet for salget på privatadresser, hvor sælger og køber kender hinanden, er ikke overraskende set i lyset af, at to ud af fem grænsehandlende danskere tager øl, sodavand eller andre nydelsesmidler med hjem til venner, kolleger og andre bekendte, når de handler ved grænsen, jf. figur 4 nedenfor. Selvom en del af disse varer foræres til venner og bekendte, må man forvente, at en stor del af disse varer sælges videre.

Endelig bør det bemærkes, at en fjerdedel af danskerne, som har købt illegale nydelsesmidler inden for de seneste seks måneder, har svaret, at de ikke ved, hvor de har købt varerne. Dette afspejler, at mange er klar over, at illegal handel er et skyggemarked, og at mange derfor ikke ønsker at være ærlige om deres adfærd på dette område. Omfanget af illegal handel i denne analyse bør derfor opfattes som minimumsestimater, hvor det reelle niveau ligger langt højere end estimaterne angivet her.

Figur 4: **Da du eller en anden person i din husstand alligevel kørte over grænsen for at handle, tog du/I så øl, sodavand, vin, spiritus, alkoholsodavand, cider, cigaretter, slik eller chokolade med hjem til venner, familie, kollegaer eller andre?**

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018.

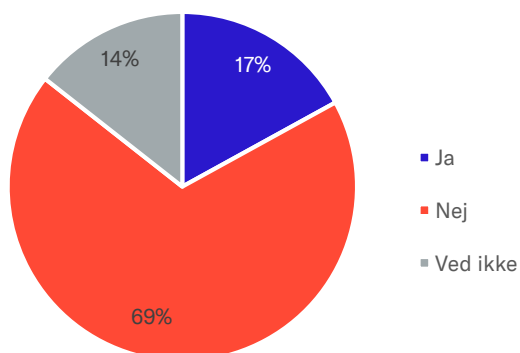
Note: n = 397. Spørgsmålet er kun stillet til de respondenter, der har grænsehandlet i Tyskland inden for de seneste 6 måneder.

Hver 6. dansker synes, at det er i orden at snyde med moms og afgifter i Danmark

En væsentlig årsag til, at omfanget af illegal handel med nydelsesmidler stadigvæk er højt i Danmark, kan findes i, at mange danskere synes, at det er i orden at snyde med moms og afgifter. Hele 17 pct. - svarende til hver 6. dansker - mener, at det er i orden at købe varer, som er indført i Danmark uden om det danske moms- og afgiftssystem. Dertil kommer, at 14 pct. angiver, at de er i tvivl om, hvorvidt det er i orden eller ej. Alt i alt tager knap hver tredje dansker altså ikke klar afstand fra at snyde med moms og afgifter.

Da myndighedernes kontrol med illegale varer er udfordret af, at handlen foregår på forskellige steder som i kiosker, på arbejdspladser og på privatadresser, er der behov for en holdningsændring i det danske samfund, hvis vi gerne vil den omfattende illegale handel med nydelsesmidler til livs. Samtidig vil afgiftsned sættelser på nydelsesmidler kunne reducere den illegale handel, da lavere afgifter vil reducere de store prisforskelle mellem de danske produkter sammenlignet med tilsvarende produkter i vores nabolande, og derfor vil det blive mindre attraktivt at handle varerne uden om det danske moms- og afgiftssystem.

Figur 5: **Danskernes holdning til spørgsmålet: "Synes du alt i alt, at det er i orden at købe varer, som er indført i Danmark uden om det danske moms- og afgiftssystem?"**

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018.

Note: n = 1000.

Danskerne mener, at kontrollen med illegalt indførte varer bør øges

Omtrent hver tredje dansker mener, at de danske politikere bør afsætte flere penge til kontrol med den handel med illegale varer, som foregår i Danmark. Det er særligt mænd og ældre danskere, som støtter op om øget kontrol. Derudover kan man også af tabel 3 se, at det særligt er danskere, som forventer at stemme på et parti i blå blok ved næste folketingsvalg, som ønsker at afsætte flere penge til området.

Tabel 3: **Danskernes holdning til, om kontrollen med illegalt indførte varer i Danmark bør øges, mindskes eller har et passende niveau**

	Bør øges	Passende niveau	Bør mindskes	Ved ikke	n
Alle	35%	36%	4%	24%	1000
Mand	40%	39%	6%	16%	494
Kvinde	31%	34%	2%	33%	506
18-39 år	20%	45%	5%	31%	345
40-59 år	41%	35%	4%	21%	341
60+ år	47%	29%	3%	22%	313
Hovedstaden	36%	30%	4%	30%	315
Sjælland	39%	34%	6%	21%	145
Syddanmark	38%	38%	3%	22%	211
Midtjylland	29%	47%	1%	23%	225
Nordjylland	36%	35%	7%	22%	103
Folkeskole	38%	31%	4%	27%	285
Gymnasial	16%	52%	6%	27%	126
Erhvervsuddannelse	39%	35%	4%	22%	308
Kort VU	50%	32%	5%	12%	49
Mellemlang VU	35%	38%	4%	22%	140
Lang VU	32%	34%	2%	32%	91
Rød blok	31%	39%	4%	26%	363
Blå blok	43%	38%	4%	15%	351

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018.

Note: Rød blok består af danskere, som forventer at stemme på enten Socialdemokratiet, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten eller Alternativet ved næste folketingsvalg. Blå blok består tilsvarende af Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Liberal Alliance, Kristendemokraterne, Dansk Folkeparti og Venstre. VU = Videregående Uddannelse.

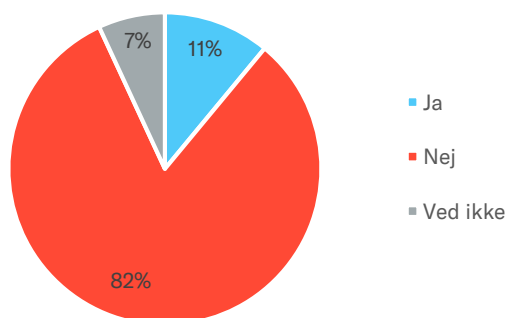
Den illegale handel foregår ofte ved sociale sammenkomster

Afslutningsvist har vi spurgt danskerne, om de har været til sociale sammenkomster, fx personalefester eller vejfester, hvor der er blevet solgt drikkevarer, som var købt i de tyske grænsebutikker og dermed indført ulovligt i Danmark,

11 pct. af danskerne har deltaget i sådanne aktiviteter inden for det seneste år. Da langt størstedelen, hvis ikke alle, af disse personer må formodes at have købt drikkevarer til festen, har de dermed også købt illegale varer. Sammenholdt med de blot 8 pct. af danskerne, som har købt illegale varer inden for de seneste seks måneder, er de 11 pct. af danskerne i figur 6 et meget højt tal. Tallene indikerer altså, at sociale sammenkomster er et hyppigt sted for afsætning af illegale varer.

Figur 6:

Har du inden for det seneste år deltaget i personalefester, fester i lokale sportsforeninger, vejfester eller lignende sociale/lokale aktiviteter, hvor der blev solgt dåseøl, dåsesodavand, vin, spiritus eller alkoholsodavand, som var købt i de tyske grænsebutikker?

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2018.

Note: n = 1000.

Om dette notat

Arbejdet med analysenotatet er afsluttet den 26. juni 2018.

Om Dansk Erhvervs Analysenotater

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

Kontakt

Henvendelser angående analysen kan ske til analysekonsulent Jakob Kæstel Madsen på jkm@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6079.

Henvendelser angående illegal handel og generel handelspolitik kan ske til politisk konsulent Lisa Gundsø på lgu@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6323.

Noter

NOTER

ⁱ Skatteministeriet ' Status over grænsehandel 2017

ⁱⁱ Estimatet er baseret på to separate beregninger. I den første beregninger har vi antaget, at danskerne ville købe de samme *mængder* nydelsesmidler i Danmark, som de har købt ved grænsen. I den anden beregning har vi antaget, at danskerne ville købe for det samme *beløb* i Danmark, som de har brugt ved grænsen. Førstnævnte estimat er noget større end sidstnævnte, da dyrere priser i Danmark betyder, at man kan få mindre for de samme penge. Vi har derfor vurderet, at det korrekte estimat bør ligge i mellem de to og de estimerede ca. 500 mio. kr. er således et gennemsnit af de to fremgangsmåder.